

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

В И С Н О В О К

До протоколу № 124
від 12 липня 2023 року

**до проекту Закону України про внесення змін до Закону України
«Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та
соціальний захист журналіста» щодо встановлення допомоги
журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час
виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової
агресії Російської Федерації проти України
(реєстр. № 9350 від 05.06.2023)**

Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій за дорученням Голови Верховної Ради України 12 липня 2023 року (протокол № 124) розглянув проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» щодо встановлення допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України (реєстр. № 9350 від 05.06.2023), поданий народним депутатом України Брагаром Є. та іншими народними депутатами України, і зазначає таке.

У пояснювальній записці до проекту Закону визначено, що його розроблено з метою встановлення одноразових грошових допомог журналістам, які загинули (померли) або отримали поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання професійних обов'язків на період до припинення або скасування воєнного стану на території України, введеного Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 64/2022, затвердженим Законом України «Про затвердження Указу Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» від 24 лютого 2022 року № 2102-ІХ.

Для досягнення цієї мети ініціаторами проекту Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста», зокрема:

- визначити категорії осіб, які належать до членів сім'ї загиблих (померлих) журналістів (нова стаття 18-1 Закону);

- передбачити підстави, за яких призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюватимуться (нова стаття 18-2 Закону);
- встановити розміри одноразової грошової допомоги журналістам, які загинули (померли) або отримали поранення (контузії, травми або каліцтва) під час виконання професійних обов'язків на період до припинення або скасування воєнного стану на території України (п. 2 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту).

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює щодо законопроекту такі зауваження і пропозиції.

1. Експерти ГНЕУ зазначають, що перелік членів сім'ї загиблого (померлого) журналіста у новій статті 18-1 Закону співпадає з переліком членів сім'ї загиблих (померлих) осіб, визначених у ст. 1 Закону України «Про одноразову грошову допомогу за шкоду життю та здоров'ю, завдану працівникам об'єктів критичної інфраструктури, державним службовцям, посадовим особам місцевого самоврядування внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України». З цього приводу фахівці ГНЕУ звертають увагу, що наслідком застосування такого підходу стане у майбутньому необхідність одночасного внесення змін до всіх названих законів (якщо виникне необхідність подальшого уточнення переліку членів сімей загиблих (померлих) осіб, які мають право на отримання одноразової грошової допомоги) або виникнення колізії між ними, якщо такі зміни не будуть внесені.

За цих умов юридично коректніше виглядає визначення зазначеного переліку у одному законі (наприклад, у Законі України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей»), оскільки переважна частина одноразової грошової допомоги виплачується саме сім'ям військовослужбовців, а до інших законів включити відсильну (бланкетну) норму до відповідного припису названого Закону.

2. У назві проекту йдеться про встановлення допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України. Однак слід звернути увагу, що зміни до ст. 18 та нові статті 18-1 та 18-2 мають загальний характер і стосуються всіх випадків встановлення відповідної допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, а не лише випадків, пов'язаних з завданням такої шкоди під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України.

3. Головне науково-експертне управління вважає за доцільне відзначити, що реалізація внесеної законодавчої ініціативи потребуватиме додаткових бюджетних витрат. Водночас у пояснювальній записці до проекту зазначено, що реалізація Закону не потребує додаткового фінансування з державного бюджету та забезпечуватиметься з резервного фонду в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, та з урахуванням ч. 1 ст. 24 Бюджетного кодексу України, якою передбачено, що резервний фонд бюджету формується для здійснення непередбачених видатків, що не мають постійного характеру і не могли бути передбачені під час складання проекту бюджету. Оскільки розмір прожиткового мінімуму на 2024 рік наразі не відомий та кількість випадків загибелі (смерті) або поранення (контузії, травми або каліцтва) журналістів під час виконання професійних обов'язків на період до припинення або скасування воєнного стану

на території України неможливо передбачити, точні фінансово-економічні розрахунки до законопроекту не можуть бути надані (п. 5).

Однак слід звернути увагу на вимоги ст. 91 Регламенту Верховної Ради України та ст. 27 Бюджетного кодексу України щодо необхідності подання суб'єктами права законодавчої ініціативи фінансово-економічного обґрунтування (включаючи відповідні розрахунки), які стосуються не лише тих проектів, прийняття яких призведе до змін показників бюджету у поточному році, але й тих, прийняття яких призведе до зміни показників бюджету у подальшому.

4. У п. 1 розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» проекту пропонується визначити, що цей Закон набирає чинності з 01 січня 2024 року.

Проте, як вважають фахівці ГНЕУ, слід звернути увагу, що у п. 3 цього розділу не встановлений строк, протягом якого Кабінет Міністрів України має: привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом; забезпечити приведення нормативно-правових актів у відповідність із цим Законом; забезпечити прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації цього Закону.

5. Експерти звертають також увагу, що питання виплати одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) журналіста під час дії воєнного стану в Україні розглядаються також у проекті Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» (реєстр. № 9263 від 02.05.2023).

Комітет Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу визнав положення законопроекту такими, що регулюються національним законодавством країн-членів Європейського Союзу та не підпадають під дію міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції.

Комітет Верховної Ради України з питань молоді і спорту ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду у першому читанні прийняти зазначений законопроект за основу з урахуванням пропозицій Комітету.

Комітет Верховної Ради України з питань свободи слова за результатами розгляду в першому читанні пропонує прийняти зазначений законопроект за основу та в цілому.

Міністерство фінансів України зазначає, що реалізація положень законопроекту впливатиме на видаткову частину Державного бюджету України і потребуватиме додаткових витрат з нього, зокрема на виплати з державного бюджету одноразової грошової допомоги у разі загибелі (смерті) журналістів під час виконання ними професійних обов'язків з 24.02.2022 до моменту припинення дії воєнного стану в Україні, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Міністерство освіти і науки України пропонує абзац сьомий пункту 2 розділу I законопроекту викласти в такій редакції:

«4) діти загиблих (померлих) журналістів, які навчаються за денною або дуальною формою здобуття освіти у закладах професійної (професійно-

технічної), фахової передвищої та вищої освіти, до закінчення цих закладів освіти, але не довше ніж до досягнення ними 23 років».

Міністерство культури та інформаційної політики України не підтримує проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» і надає такі зауваження.

1. Відповідно до запропонованої редакції статті 18-2 Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» призначення і виплата одноразової грошової допомоги не здійснюються у разі, якщо загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво) журналіста є наслідком:

а) вчинення ним кримінального або адміністративного правопорушення;

б) вчинення ним дій у стані алкогольного, наркотичного чи токсичного сп'яніння;

в) навмисного спричинення собі тілесного ушкодження, іншої шкоди своєму здоров'ю або самогубства (крім випадку доведення особи до самогубства, встановленого судом);

г) подання особою завідомо неправдивих відомостей для призначення і виплати одноразової грошової допомоги.

Запропонована редакція потребує суттєвого редакційного доопрацювання, оскільки не зрозуміло, яким чином загибель (смерть), поранення (контузія, травма або каліцтво) журналіста є наслідком, наприклад, подання особою завідомо неправдивих відомостей для призначення і виплати одноразової грошової допомоги.

2. Фахівці Міністерства культури України також акцентують увагу, що безквитковий проїзд пасажира, в тому числі проїзд без реєстрації або компостування проїзного документа, є адміністративним правопорушенням, передбаченим статтею 135 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Якщо журналіст під час виконання професійних обов'язків здійснив безквитковий проїзд громадським транспортом та у цей час був вбитим, вважають фахівці, це не може бути підставою для непризначення і нездійснення виплати одноразової грошової допомоги членам сім'ї загиблих (померлих) журналістів.

3. Крім того, у Верховній Раді України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України» (реєстр. № 9263 від 02.05.2023), яким запропоновано встановити одноразову грошову допомогу журналістам, які загинули або отримали поранення (контузії, травми або каліцтва), яке призвело до інвалідності під час виконання обов'язків у період дії воєнного стану, введеного відповідно до Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Зокрема, пропонується встановити грошову допомогу у розмірі 300 прожиткових мінімумів у разі загибелі (смерті) та допомогу у розмірі 150 прожиткових мінімумів журналістам, які отримали поранення (контузії, травми або каліцтва). Враховуючи зазначене, Міністерство культури та інформаційної політики України вважає доцільним напрацювати єдиний законопроект, який визначатиме

порядок надання одноразової допомоги журналістам, які загинули або отримали поранення (контузії, травми або каліцтва), яке призвело до інвалідності під час виконання обов'язків у період дії воєнного стану.

Міністерство соціальної політики України у своєму висновку повідомляє про відсутність пропозицій до зазначеного законопроекту.

На засіданні підкомітету з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти і адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу 10 липня 2023 року було розглянуто зазначений проект Закону і рекомендовано прийняти його за основу з врахуванням зауваження Міністерства освіти і науки України.

Заслухавши інформацію ініціатора законопроекту, народного депутата України Брагара Є. та голови підкомітету з питань освіти впродовж життя та позашкільної освіти і адаптації законодавства України до положень права Європейського Союзу Грищука Р.П., Комітет Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій **ухвалив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 1 частини першої статті 114 Закону України «Про Регламент Верховної Ради України» проект Закону про внесення змін до Закону України «Про державну підтримку медіа, гарантії професійної діяльності та соціальний захист журналіста» щодо встановлення допомоги журналістам за шкоду їх життю та здоров'ю, завдану під час виконання ними професійних обов'язків внаслідок військової агресії Російської Федерації проти України (реєстр. № 9350 від 05.06.2023), поданий народним депутатом України Брагаром Є. та іншими народними депутатами України, за результатами його розгляду в першому читанні прийняти за основу.

2. Направити цей Висновок Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова, визначеного головним з опрацювання цього законопроекту, з пропозицією врахувати зауваження Міністерства освіти і науки України під час доопрацювання зазначеного законопроекту до другого читання.

Голова Комітету

Сергій БАБАК